

Список літератури

1. Вільчинська Т.П. Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII – XVIII ст.: монографія / Тетяна Вільчинська. – Тернопіль: Джура, 2008. – 424 с.
2. Гізель І. Вибрані твори у 3-х т. / ред.-упор. Лариса Довга. – Київ-Львів, 2010. – Т. II. – 461 с.
3. Неретина С.С. Слово и текст в средневековой культуре. Концептуализм Петра Абеляра / С.С. Неретина. – М. : Гнозис, 1994. – 216 с.
4. Неретина С.С. Тропы и концепты / С.С. Неретина. – М. : ИФ РАН, 1999. – 277 с.
5. Неретина С.С. Концептуализм // Новая философская энциклопедия. ИФ РАН. – М. : Мысль, 2000-2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iph.ras.ru/enc.htm>.
6. Радишевський Р.П. Барокковий концептизм поезії Лазаря Барановича // Українське літературне барокко : зб. наук. пр. / Відп. ред. О.В. Мишанич. – К. : Наукова думка, 1987. – С. 156–177.
7. Скаб М.В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери. – Чернівці: Рута, 2008. – 560 с.
8. Словарь русского языка XVIII века. – СПб.: Наука. С.-Петербург. отд-ние, 1992. – Вып. 10. – СПб.: Наука, 1998. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://feb-web.ru/feb/sl18/slov-abc>.

Список умовних скорочень назв джерел

Г. Наука – Галятовський І. Наука, альбо способ зложення казання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://litopys.org.ua/old17/old17_04.htm.

Г. Ключ – Галятовський І. Ключъ разумѣніа. Львів, 1665. – Ст.-др. ЦНБВ, Ш. Кир. 608.

Кн. – Книга третя# каза(н)я розныѣ, XVII ст. – Рукопис ЦНБВ, Ш. 289П (61).

Р. В. – Радивилевський А. Вѣнецъ Хсѣвъ. К., 1688. – Ст.-др. ЦНБВ, Ш. Кир. 59.

Лілія Москаленко (Київ), старший науковий співробітник Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук

Ідентифікатори осіб в українському судочинстві (на матеріалі «Актів (протоколів) Полтавського полкового суду» (1683 – 1740 рр.)

Назви осіб за різними ознаками давно стали об'єктом пильної уваги мовознавців. Було простежено основні особливості їх формування, з'ясовано окремі риси структурної, системної й лексико-семантичної організації [2]. Однак дослідження регіональних систем назв осіб за різними ознаками в історичному аспекті, який передбачає аналіз конкретного (темпорально й локативно визначеного) мовного матеріалу, залишається актуальним.

Ідентифікатори осіб «Актів (протоколів) Полтавського полкового суду» (1683 – 1740 рр.)» (далі – Акти) [1] (антропонімні, апелятивні чи антропонімно-апелятивні конструкції), які дають ту чи іншу характеристику особі, вирізняючи її з ряду інших, уже були об'єктом нашої уваги [5]. Особливо ретельно проаналізовано назви осіб за родом діяльності [6].

Однак поряд ідентифікаторами, які дають різнопланові відомості про певних осіб, поєднуючись із одно-, дво- чи тричленими антропонімами, в Актах зафіксовано ідентифікатори, які виокремлюють із ряду інших особу, яка не названа у справі власним іменем, іменем по батькові чи прізвищевою назвою або будь-яким їх поєднанням. Ідентифікатори такого типу характеризують особу через агентивні,

родинні, службові, побутові чи локативні зв'язки з іншими особами, які названі у справі антропонімами чи антропонімно-апелятивними ідентифікаторами.

Завдання нашого дослідження – здійснити структурно-семантичний аналіз зазначених в Актах ідентифікаторів, які не поєднані з антропонімоназвами осіб, які ідентифікуються.

Функцію автономних ідентифікаторів особи виконують назви осіб за родом діяльності; родинними зв'язками; місцем проживання; зовнішніми чи внутрішніми ознаками; особливостями поведінки; приналежністю до певного етносу, соціальної верстви, організації, політичного чи релігійного напрямку, а також належністю певному господареві [5]. Часто в таких ідентифікаторах поєднуються різнопланові характеристики людей: етнічні, родинні, територіальні, господарсько- та соціально-майнові. Вони можуть виступати осібно або входити до складу онімних, апелятивних чи онімно-апелятивних конструкцій.

Частіше такі ідентифікатори визначають осіб жіночої статі, називаючи тип їхніх родинних стосунків з іншими особами, що у справі мають антропонімоназви.

Ідентифікатори містять такі лексико-семантичні елементи:

- 1) ім'я родича ідентифікованого + назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо цього родича: *на до^м Лукяновъ и на жону его, жони Семеново^ї, жону Яцкову;*
- 2) назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо його родича + прізвищева назва цього родича: *теща Хвє^оче^нкова;*
- 3) ім'я родича + назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо цього родича + прізвищева назва цього родича: *Иваново^ї жони Червоного;*
- 4) ім'я і прізвищева назва родича ідентифікованого + назва місця його проживання + назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо цього родича: *Семенову Бѣликову керєбердянського жону;*
- 5) ім'я і прізвищева назва + назва роду діяльності + назва місця проживання чи реалізації агентивної ознаки родича ідентифікованого + назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо цього родича: *Яц^ко Дацє^нко, понамара^р иво^нчи^нски^ї, з жоною его;*
- 6) назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо його родича + ім'я цього родича + назва роду його діяльності, професії чи заняття + назва місця його проживання чи реалізації агентивної ознаки: *на жону Я^нкову, понамара^р иво^нчи^нского;*
- 7) назва типу сімейного стану + назва роду діяльності, професії чи заняття ідентифікованого + загальна назва його господаря: *з^в вдовицею, їх же служебкою;*
- 8) назва роду діяльності, професії чи заняття ідентифікованого + ім'я і прізвищева назва його господаря: *службеницею Яковою Але^кс^ндрє^нковою; ши^нкаркою Яцковою Шолу^рковою;*
- 9) назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо його родича + назва соціального стану й роду діяльності, професії, заняття цього родича: *ни^н по^тко^нниковой;*

- 10) ім'я і прізвищева назва родича ідентифікованого + тип родинного стосунку між ним та ідентифікованим: *Грицко⁶ Сметанин⁶ пасинок⁶*;
- 11) ім'я господаря + назва роду діяльності ідентифікованого + назва місця його проживання чи реалізації агентивної ознаки: *Гриньцев⁶ овчар⁶ ивоньчинський⁶*;
- 12) назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо його родича + ім'я родича + назва роду діяльності + назва місця проживання чи реалізації агентивної ознаки + назва часу реалізації агентивної ознаки цього родича: *ма^mка Романова, дядя іво^hчи^hско²⁰ бу⁶шого*;
- 13) назва соціального стану + ім'я і прізвищева назва + назва часу реалізації агентивної ознаки + назва роду діяльності + місце реалізації агентивної ознаки родича ідентифікованого: *пн⁶ Па⁶лово⁶ Семеничово⁶ бывшо⁶ по⁶кочнички по⁶тавско⁶*.

Рідше ідентифікатори розглядуваного типу визначають осіб чоловічої статі. Вони містять такі лексико-семантичні елементи: власне ім'я родича (андронім) + назва типу родинного стосунку ідентифікованого щодо цього родича: *Дмитриха з мужє^m єї; сыно^m Лисувчишини^m*.

За структурою аналізовані ідентифікатори мають від одного до чотирьох компонентів різного семантичного наповнення.

Серед одночленних ідентифікаторів за кількісним і семантичним наповненням переважають ідентифікатори на позначення осіб жіночої статі (8 груп). Для позначення осіб чоловічої статі вичленовується 7 груп ідентифікаторів.

Частина з них (5 груп) актуальна при позначенні осіб і чоловічої, і жіночої статей:

Це, зокрема, групи ідентифікаторів, що вирізняють осіб за:

- 1) родом діяльності, професією чи заняттям: *челядниця, служебка, тапочничц⁶ – асаул полковий, атаман⁶ наказний, бурмистр, войт, волоцюга*;
- 2) віком: *д⁶вчина, ст(а)рая – виросток⁶, старый*;
- 3) місцем проживання: *книш⁶нская обывателка – житель б⁶ликий; старосанджаровский житель; шостаковский; з⁶ села Заичинец*;
- 4) моральними якостями: *вие⁶течницу* 'пл. wszetecznicą' 'блудниця, розпусниця' [Т, 1, 127] – *виродок⁶*;
- 5) відношеннями спорідненості чи свояцтва (із вказівкою на особу, що має з суб'єктом ідентифікації ці відношення). Ця особа номінується похідними від власних або загальних назв її родичів: *ма^mка дякова – брат⁶ Дорошов, онук⁶ Зизану, муж⁶ Ан^hинь, яго^ж зя^m, сина свого, шурином⁶ моим⁶*.

Є одночленні ідентифікатори, які використовуються тільки для означення осіб певної статі. Для осіб жіночої статі це ідентифікатори, що вирізняють осіб за:

- 1) належністю до певної соціальної верстви: *пн⁶ 'дружина пана'*.
- 2) родинними відношеннями: *сирот⁶, з⁶ вдовицею*;
- 3) фізичним (фізіологічним) станом: *небожка, небожница*;

Для осіб чоловічої статі це ідентифікатори, що вирізняють осіб за:

- 1) соціальним станом: *коза^k зна^hни⁶ в⁶стовий, пан⁶*;
- 2) належністю певному господареві: *хвед⁶ковски⁶ 'слуга пана Хведорковського'*.

Серед одночленних ідентифікаторів найпродуктивнішими виявилися ідентифікатори, що означають особу за родом діяльності, професією, заняттям. Їх кількість складає 59 %. Здебільшого вони сприяють ідентифікації осіб нижчого (*волоцюга, голо^вний прибишъ, злодюга, злод^в, злочи^нца, козачок, неробочий прибишъ, прибишъ, розбо^нникъ, челя^нникъ*) і середнього соціального стану (*асаул по^лковий, брат ста^рший це^рковний, коваль, купец, кушин^нръ, ме^нникъ, овчаръ (ω^вча^р), овчар неробочий, панамар, пас^нчикъ, ремесла кушин^нско^го, сотник, сотъни^к нака^зни^н, таро^та, учень наши), рідше – вищого (*атаманъ наказни^н, атаманъ, бу^рми^см^р, бурси^см^р, во^нт, по^лковник во^нска и^х цр^ского пр^стлго вл^чтва запорозкого, судя наказни^н, судя по^лкови^н наказни^н, на м^нцу п^нско^н зостаючи^н*).*

Ідентифікатори, що означають особу за місцем проживання чи реалізації агентивної ознаки, складають 32 %. Ця ознака реалізується переважно прикметниками, похідними від назв навколишніх містечок і сіл (*б^лицкиий, івашко^вски^н, івонъчинъскиий, керебердянъскиий, кобеляцкиий, мачо^вкиий, мая^нкиий, новоса^нджаро^вскиий, польта^вски^н, пушкарувскиий, решетилловскиий, старосанджаровскиий, стасове^нкиий, сурпун^оскиий, царича^нски^н, шо^ттаковскиий*), а також прийменниково-іменниковими конструкціями, що мають означально-обставинну семантику (*зъ села Заичине^н*) і поєднуються зі словом *житель*.

Значно меншу продуктивність мають інші актуалізовані в цій функції ідентифікатори, зокрема ідентифікатори, що означають особу за:

- 1) відношеннями спорідненості чи свояцтва (із вказівкою на особу, що має з суб'єктом ідентифікації ці відношення) – 4 %: *яго^н зя^н, сина своєго, шурино^м моимъ, братъ Дорошов, онукъ Зизану, мужъ Ан^нинъ*;
- 2) віком – 2 %: *виростокъ, старый*;
- 3) соціально-становою належністю – 2 %: *коза^к зна^чни^н ве^рстовий, панъ*;
- 4) суспільно-моральними якостями – 1 %: *виро^до^к, виетечницу*.

Двочленні ідентифікатори характеризують особу чоловічої чи жіночої статі через поєднання двох її ознак. Серед двочленних ідентифікаторів за кількісним і семантичним наповненням переважають ідентифікатори на позначення осіб чоловічої статі (7 груп). Для позначення осіб жіночої статі використано 6 груп ідентифікаторів.

Дві семантичні групи двочленних ідентифікаторів актуальні при позначенні осіб як чоловічої, так жіночої статей. Це групи ідентифікаторів, що вирізняють особу за:

- 1) родом діяльності, професією чи заняттям і належністю певному господареві (останнє значення може реалізуватися похідним від власної чи загальної назви господаря, у якого суб'єкт ідентифікації працює, служить чи навчається): *служебница Але^кс^ндрендр^нкова – челядник ковалевъ*.
- 2) родинними відношеннями і місцем проживання: *паламарка івонъчинъская ‘дружина івончицького паламара’; в^ддова, жите^нка наша будиская – Петрацишинъ зя^н з Киш^нки*.

Серед двочленних є ідентифікатори, які використовуються тільки для означення осіб певної статі. Для осіб жіночої статі це ідентифікатори, що вирізняють особу за:

- 1) родинними відношеннями і фізичним (фізіологічним) станом (живий/неживий): *небожку ... жону*;
- 2) родинними відношеннями і віком: *дѣвчина, сестра его*;
- 3) поведінкою і віком: *зраци ... дѣвки* 'пл. zdrajsa' 'зрадник' [Т, 1, 339].

Для осіб чоловічої статі це ідентифікатори, що вирізняють особу за:

- 1) родом діяльності, професією чи заняттям і місцем проживання чи реалізації агентивної ознаки: *атаманъ дикаски*^и; *бурмистръ ратуши полтавско*^и; *сотник зѣковскій*; *судья наказни полковий полтавскій*^и; *швецъ полтавскій*;
- 2) соціально-майновою належністю і місцем проживання: *иванъчискій козакъ*; *коза старосанъжаровскій*^и; *козакъ села Брусѣи*;
- 3) родом діяльності, професією чи заняттям і часом їхнього тривання: *атаман на то ча бѣши*^и;
- 4) родом діяльності, професією чи заняттям і належністю певному господареві: *рѣзни Хведорковскій*^и;
- 5) належністю до певного етносу і місцем проживання: *мокаль боховскій*.

За продуктивністю серед двочленних ідентифікаторів найпродуктивнішими виявилися ідентифікатори, що означають особу за родом діяльності, професією, заняттям і місцем проживання чи реалізації агентивної ознаки – 74 %. У таких ідентифікаторах агентивну ознаку передає опорний компонент номінативного словосполучення, локативну ж реалізує узгоджене чи неузгоджене означення при ньому: *асауль полковий*; *бурмистръ ратуши полтавско*^и; *полковникъ (наказний полтавскій, полтавскій, войска иѣрського прѣтлого влѣтва запорозкого полтавскій)*. Ідентифікатори цієї групи означають переважно осіб вищого соціально-майнового стану: *атаман (городовий наказний, городовий, дикаски*^и, *кгужуляньскій, жуковскій, ивочискій, мачуський); бурмистръ (полтавскимъ); воить (полтавскій, сокологурський); судья (наказний полковий городовий, наказни полковий полтавскій, полковий наказний, полку полтавского)*; рідше – середнього: *купѣни полтавскій*^и; *куинѣръ старосанъжаровскій*; *писар (решиетилоскій, нашъ городовий)*; *понамѣ ивочискій*^и; *сотник (зѣковскій, керѣбѣдьянскій, наказни новосанджароскій, полковий)*; *хоружий полковий*; *швецъ полтавскій*.

Ідентифікатори, що означають особу за соціально-майновою й становою належністю і місцем проживання чи реалізації агентивної ознаки, складають 14 %. Першу ознаку реалізують опорні компоненти означальних словосполучень, другу – переважно похідні від назв навколишніх сіл і містечок: *коза (ивочискій, соколгорський, старосанъжаровскій, стасовеки*^и), *мищанинъ полтавскій*; а також означально-обставинними безприйменниковими конструкціями *козакъ села Брусѣи*.

Значно меншу продуктивність мають інші актуалізовані в цій функції ідентифікатори: за родом діяльності, професією, заняттям і часом їхнього тривання – 5 %: *атаман на то ча бѣши*^и; *що атамано на то ча бѣ*^и; родом діяльності, професією, заняттям і належністю певному господареві – 5 %: *рѣзни Хведорковскій*^и, *челядник ковалевъ*; належністю до певного етносу і місцем проживання – 2 %: *мокаль боховскій*.

Тричленні ідентифікатори характеризують особу чоловічої чи жіночої статі через поєднання трьох ознак. Серед тричленних ідентифікаторів за кількісним і семантичним наповненням переважають групи ідентифікаторів на позначення осіб жіночої статі (3 групи), на позначення осіб чоловічої статі – одна група.

Одна семантична група тричленних ідентифікаторів актуальна при позначенні осіб як чоловічої, так жіночої статей. Це група ідентифікаторів, що виокремлюють особу за родом діяльності, професією чи заняттям, належністю певному господареві та місцем проживання: *служебница Се^нкова Шапо^нникова, з Ново^о Са^нджарова – овчарь мачуский Енупченъковъ.*

Серед тричленних є ідентифікатори, які використовуються тільки для означення осіб певної статі. Для осіб жіночої статі це ідентифікатори, що вирізняють особу за:

1) родом діяльності, професією чи заняттям, віком і належністю певному господареві: *дѣвка, служебница Якова Але^ндрѣ^нкова;*

2) родом діяльності, професією чи заняттям, часом їхнього тривання і віком: *бывшею служебницею дѣвкою.*

Для осіб чоловічої статі це ідентифікатори, що вирізняють особу за родом діяльності, професією чи заняттям, місцем проживання чи реалізації агентивної ознаки і часом її реалізації: *на то^н часъ атамана стасо^вский; на то^м часъ атаман ивонъчинъский.*

Серед тричленних ідентифікаторів усі семантичні групи мають приблизно однакову продуктивність.

Чотиричленні ідентифікатори зафіксовано для ідентифікації осіб чоловічої і жіночої статей. Такі ідентифікатори характеризують особу чоловічої статі за родом діяльності, професією, заняттям, соціальним станом, віком, місцем проживання чи походження, а також адміністративною належністю місця проживання (*купци в лѣтѣхъ молодыхъ, мѣшканъци з Глуска, панъства литовского*), а особу жіночої статі – за родом діяльності, професією чи заняттям, віком, родинними відношеннями і належністю певному господареві: *дѣвки, сироти, служебници ихъ.*

Як показав аналіз матеріалів «Актив (протоколів) Полтавського полкового суду» (1683 – 1740 рр.), в українському судочинстві поряд з антропонімами, що називали безпосередніх акторів судових справ (судді, підсудні, свідки тощо), і антропонімами у поєднанні із загальними назвами, що доповнювали, увиразнювали їхнє виокремлення з ряду подібних, для ідентифікації осіб використовувалися загальні назви – ідентифікатори, що називали переважно осіб, які були або відомі більшості учасників процесу, або причетні до процесу лише дотично. Такі ідентифікатори частіше означають осіб нижчого (*лобуръ, прибишъ, розбійникъ, слуга, челя^нникъ*) і середнього (*кушинъгичъ, ме^нни^к, мѣро^нникъ, шинъкаръ*) соціального стану, рідше – вищого соціального стану (*атаманъ, бу^лми^ср, войт, по^лко^вникъ, староста*).

Визначені особливості структурної, системної та лексико-семантичної організації засвідчених в «Актах (протоколах) Полтавського полкового суду» ідентифікаторів дозволять зіставити отримані дані зі свідченнями подібних досліджень [4,

138 – 136], а також з'ясувати шляхи та способи формування цього шару лексики української мови,

Список літератури

- 1) *Акти (протоколи) Полтавського полкового суду.* – Т. 39.2. – Актові книги Полтавського полкового суду (2 частина) з архіву Лазаревського зберігаються в Інституті рукопису ЦНБ (І 55257. Акти (протоколи) Полтавського полкового суду. – Т. 39.2. – 3-29049 – Ш). – С. 19 – 275.
- 2) *Кровицька О.* Назви осіб в українській мовній традиції XVI-XVIII ст.: Семантика і словотвір / Ольга Кровицька. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 213 с.; *Литвинчук Л. В.* Ідентифікація особи на Житомирщині початку XVII ст. (на матеріалі «Актової книги Житомирського гродського уряду 1509 р.») // Актуальні питання антропоніміки. – К., 2005. – С. 138 – 146; *Осташ Н. Л.* До питання про лексико-семантичні групи назв осіб у пам'ятках української мови XVI – I пол. XVII ст. / Н. Л. Осташ // Лексика української мови в її зв'язках з сусідніми слов'янськими і неслов'янськими мовами: Тези доп. – Ужгород, 1982. – С. 17 – 18 та ін.
- 3) *Етимологічний словник української мови:* В 7 т. / За ред. О. С. Мельничука. – К., 1982 – 2006. – Т. 1 – 5.
- 4) *Литвинчук Л. В.* Ідентифікація особи на Житомирщині початку XVII ст. (на матеріалі «Актової книги Житомирського гродського уряду 1509 р.») // Актуальні питання антропоніміки. – К., 2005. – с. 138 – 146.
- 5) *Москаленко Л. А.* Ідентифікація осіб жіночої статі в «Актових книгах Полтавського полкового суду» (1683 – 1740 рр.) // Мовознавство. – 2009. – № 6. – С. 32 – 42; *Москаленко Л. А.* Ідентифікація осіб чоловічої статі в «Актових книгах Полтавського полкового суду» (1683 – 1740 рр.) // Мовознавство. – 2011. – № 3. – С. 50 – 65; *Москаленко Л. А.* Прізвищеві назви в Актових книгах Полтавського полкового суду (1683 – 1740 рр.) // Нові дослідження пам'яток козацької доби. Збірка наукових статей. Вип. 18. – Київ, 2009. – С. 325 – 330; *Москаленко Л. А.* Ідентифікаційні формули на позначення осіб в Актах Полтавського полкового суду XVII – XVIII ст. // Наукові читання, присвячені пам'яті кандидата філологічних наук, старшого наукового співробітника Інни Петрівни Чепіги. – Київ, 2011. – С. 68 – 76; *Москаленко Л. А.* Назви осіб за родом діяльності в «Актах (протоколах) Полтавського полкового суду» (1683 – 1740 рр.) // Нові дослідження пам'яток козацької доби. Збірка наукових статей. Вип. 21. – Київ, 2012. – С. 266 – 273.
- 6) *Москаленко Л. А.* Назви осіб за родом діяльності в «Актах (протоколах) Полтавського полкового суду» (1683 – 1740 рр.) // Нові дослідження пам'яток козацької доби. Збірка наукових статей. Вип. 21. – Київ, 2012. – С. 266 – 273.
- 7) *Словник української мови:* В 11 т. – К.: Наук. думка, 1970 – 1980. – Т. 1 – 11.
- 8) *Тимченко Є.* Матеріали до Словника писемної та книжної української мови. В 2 т. – Київ – Нью-Йорк, 2003. Т. 1 – 2.

Тетяна Сивокозова (Київ),
аспірантка Інституту української мови НАН України

Темпоральні і локативні відношення у східнополіських записах зимової обрядовості

У статті проаналізовано окремі тексти зимового обрядового циклу східнополіського регіону. Визначено основні різновиди синтаксичних конструкцій на позначення локативних і темпоральних відношень.